

י' בין מימרי ובין בני ישראל את היא לעלם ארי שתא יומין עבד יי ית שמיא וית ארעא וביומא שביעאה שבת ונח:

(יז) **בֵּינֵי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הוּא לְעַלְמֵ פִי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבֵינֵם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנְפֹּשׁ:**

כ"י • וינפש • כתרגומו 'ונח', וכל לשון נופש הוא לשון נפש, שמישיב נפשו ונשימתו בהרגיעו מטרח המלאכה, ומי שכתוב בו (ישעיה מ): "לא ייעף ולא ייגע" וכל פעלו במאמר, הכתיב מנוחה לעצמו, לשבר האזן מה שהיא יכלה לשמע.

♦ יום שני י' אדר א' ♦

יח ויהב למשה פד שיצי למללא עמה בטורא דסיני תרין לוחי סהדותא לוחי אבנא פתיבין באצבעא דיי:

(יח) **וַיִּתֵּן אֶל־מֹשֶׁה כְּבַלְתּוֹ לְדַבֵּר אִתּוֹ בְּהַר סִינִי שְׁנֵי לַחַת הָעֵרַת לַחַת אֲבָן פְּתֻבָּע אֱלֹהִים:**

כ"י • ויתן אל משה וגו' • אין מקדם ומאחר בתורה, מעשה העגל קודם לצווי מלאכת המשכן ימים רבים היה, שהרי ב"ז בתמוז נשתברו הלוחות, וכיום הפפורים נתרצה הקדוש-ברוך-הוא לישראל, ולמחרת התחילו בנדבת המשכן והוקם באחד בניסן. (צריך עיון טובא, דלמא הכל פסדר, וצווי הקדוש-ברוך-הוא למשה היה בארבעים ימים הראשונים, טרם עשותם העגל, וקדם רדתו מההר עשו את העגל, ומשה לא הגיד לישראל צווי המשכן עד למחרת יום הפפורים, שהיו ישראל מרצים לתקדוש-ברוך-הוא, וכן הוא בהדיא ב'זהר' 'ויקהל'. אפשר על פן, בצווי הקדוש-ברוך-הוא פתיב: "מאת כל איש", דהינו גם ערב-רב, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה: "איש איש", מלמד וכו'. ומשה בצווי אמר לישראל "קחו מאתכם" דיקא, ולא מערב-רב, לפי שהם גרמו בנגזין, וקל להבין). כבלתו • כבלתו פתיב חסר, שנמסרה לו תורה במתנה ככלה לחתן, שלא היה יכל ללמד פלה בזמן מועט כזה. דבר אחר: מה פלה מתקשטת בכ"ד קשוטין, הן האמורים בספר ישעיה, אף תלמיד חכם צריך להיות בקי בכ"ד ספרים. לדבר אתו • החקים והמשפטים שב'ואלה המשפטים'. לדבר אתו • מלמד שהיה משה שומע מפי הגבורה, וחוזרין וחוזרין את ההלכה שניהם יחד. לחת • לחת פתיב, שהיו שתייהן שוות.

רש"י כפשוטו - מהדורת לשם

הנמסרת לחתן להיות קנויה לו כגופו, לפי שלא היה יכול ללמוד את כולה בכל פרטיה ודקדוקיה בזמן מועט כזה של ארבעים יום. אלא שקבלה במתנה שיוכל ללמדה ולדרשה מדעתו. דבר אחר: לכה נמשלה התורה לכלה - מה פלה מתקשטת בכ"ד קשוטין, שהן אותן האמורים בספר ישעיה (מ יח-כד), אף תלמיד חכם צריך להיות בקי בכ"ד ספרים [חמשה חומשי תורה, שמונה ספרי נביאים, ואחד עשר ספרי כתובים]

(תנחומא רע"ב):

לדבר אתו. פלה הקב"ה לדבר עם משה ולצותו על החקים והמשפטים שבפרשת 'ואלה המשפטים', אבל

התרחשותו, כי אין מוקדם ומאוחר בתורה [אין הכתוב מסדר את דבריו דווקא לפי סדר המאורעות במציאות]; שכן מעשה העגל שסדר מאורעותיו מתחיל כאן, קודם לצווי מלאכת המשכן ימים רבים היה, שהרי ב"ז בתמוז נשתברו הלוחות, וביום הפפורים שלאחריו נתרצה הקדוש-ברוך-הוא לישראל, ולמחרת התחילו בנדבת המשכן, והוקם באחד בניסן (תנחומא) (ראה להלן כ"א):

כבלתו. לא נכתב 'כבלתו', אלא 'כבלתו' פתיב, חסר וי"ו, שאפשר לקרותו 'כבלתו', לרמוז שנמסרה לו התורה למשה במתנה ככלה

(יז) **וַיִּנְפֹּשׁ.** פירושו כתרגומו באונקלוס: 'ונח'. וכל לשון 'נופש' הוא מגזרת לשון 'נפש', לפי שהנופש משיב נפשו ונשימתו בהרגיעו (בהיותו נרגע) מטורח המלאכה. ומוסוף רש"י: מהו זה שנאמר 'שבת וינפש' על הקב"ה; וכי מי שכתוב בו 'לא ייעף ולא ייגע' (ישעיה מ כח), וכל פעלו הוא רק במאמר ובלא טורח, הכתיב (הורה לכתוב) מנוחה לעצמו? אלא שלא דיברה תורה כי אם לשבר האזן - להסביר ולהשמיע לאזן האדם מה שהיא יכולה לשמוע ולהבין: תורה יח (יח) ויתן אל משה וגו'. סדר הפרשיות הללו אינו בסדר